

Teorije facilitacije

Općenito

Teorija facilitacije (**facilitation theory**) ili facilitirano učenje (**facilitative teaching**), je **humanistički pristup učenju** tijekom 1980-ih razvio utjecajni američki psiholog **Carl Rogers** i drugi te je najbolje opisan njegovim riječima:

- *“Mi znamo ... da iniciranje takve vrste učenja ne počiva na vještinama poučavanja vođe, njegovom akademskom znanju o tom području, njegovom planiranju nastave, korištenju audio-vizualnih pomagala, programiranom učenju koji koristi, njegovim prezentacijama i predavanjima, obilju knjiga, iako svaka od tih sastavnica može u jednom trenutku biti iskorištena kao važan izvor. Ne, važnost facilitacije učenja temelji se na određenim osobinama stavova koje postoje između facilitatora (**facilitator**) i učenika.”¹⁾*
- **“Ne možemo izravno naučiti drugu osobu; možemo samo facilitirati učenje.”²⁾**

Što je teorija facilitacije?

Rogersovo prvo područje interesa bila je psihologija i psihoterapija gdje je od 1940-ih počeo primjenjivati *klijentu usmjerenu terapiju* (**client-centered therapy**) koja promovira stajalište pomaganja ili savjetovanje klijenta gledajući problem iz njegove perspektive. U drugoj polovici 1960-ih počinje primjenjivati sličan pristup na procese edukacije i učenja. Njegova početna vjerovanja su bila da su ljudi po prirodi dobri i zdravi te da sva živa bića nastoje što bolje iskoristiti svoje postojanje (*tendencija samoaktualizaciji*) (**the actualizing tendency**)).

U svom radu Rogers se oslanja na dvije vrste učenja³⁾ koje su otkrili prijašnji teoretičari⁴⁾:

- **učenje napamet (rote learning)**, misleći na besmisleno zapamćivanje činjenca, i
- **eksperimentalno učenje (experimantal learning)** iz svakodnevnog života, koje ima značenje i osobnu važnost. Ono je rezultat prirodne znatiželje i prepoznate važnosti naučenih materijala često stečenih tijekom obavljanja neke aktivnost ili barem facilitirane tijekom učenikove aktivne participacije u procesu učenja te je često samoinicirana. Ovakvu vrstu znanja je teško prenijeti drugima.

Rogersova teorija vidi učitelje kao ključne u procesu učenja, ali ne kao hodajuće udžbenike koji reproduciraju svoj sadržaj, već kako facilitatore učenja (**facilitator of learning**). Facilitiranje se odvija kroz učiteljev stav tijekom privatnog odnosa sa učenicima. Rogers navodi tri kvalitete stava neophodne za vršenje facilitacije (u savjetovanju i edukaciji). Takozvane *temeljne uvjete*⁵⁾:

- **Realnost.** *“To znači da je on [učitelj] svoj, a ne da negira sebe.”⁶⁾* Učitelj mora biti osoba **svjesna svojih osjećaja** te ih prenijeti na odgovarajući način. Ne bi smio biti samo jedan od likova u predstavi koja se zove proces obrazovanja, *“”bezlično utjelovljenje nastavnih zahtjeva ili sterilna cijev kroz koju se znanje prenosi s generacije na generaciju.”⁷⁾*
- **Cijenjen, prihvatljiv, povjerljiv.** Ovo se odnosi na učiteljevu **brigu za studente** i njegovo prihvaćanje studentskih osjećaja (onih koji daju potporu učenju, kao i onih koji ometaju učenje). Povjerenje i cijenjenost sposobnosti te sposobnosti kao ljudskog bića.

- **Empatija.** Empatija znači biti u mogućnosti *staviti se u tuđu kožu*. To znači da učitelj može razumijeti učenikovo gledište procesa učenja i njegovih reakcija. Naglasak je stavljen na *razumijevanje*, a ne na *osuđivanje* ili *procjenjivanje*.

Ostali učiteljski zadaci uključuju uspostavljanje ugodne atmosfere u učionici. Samim time dolazi do facilitiranja učenja i stjecanja novih ideja reduciranjem mogućih negativnih efekata vanjskih faktora. Facilitirajući učitelj trebao bi biti otvoren za nove ideje, slušati učenike, obraćati pozornost na odnos koji ima sa učenicima kao i na sadržaj materijala koji predaje, ohrabrivati učenike da preuzmu odgovornost za svoje učenje i akcije te da samoocjenjivanje bude najviši oblik ocjenjivanja. Također bi trebao koristiti **povratnu informaciju od učenika** za daljnja poboljšanja.

Ipak, učitelj ne može cijeli proces edukacije obaviti sam. Učinkovitost procesa edukacije ovisi i o učenicima. Kako bi doprinijeli svom vlastitom učenju oni bi trebali biti:

- **svjesni o uvjetima facilitacije** provedenih u njihovu korist,
- **svjesni da je problem** koji će naučiti stvaran, relevantan i značajan
- **motivirani**, jer je motivacija, prema Rogersu, tendencija prema samoaktualizaciji koja je prisutna kod svih zdravih pojedinaca.

Ako su zadovoljeni svi uvjeti,

- *"učenje postaje život, i to vrlo važan život. Učenik je na putu, ponekad uzbuđen ponekad u dilemi, da postane biće koje uči i mijenja se."*⁽⁸⁾

Koje je praktično značenje teorije facilitacije?

Rogersova teorija, kako je navedeno, ima jasne ciljeve koje nije uvijek lagano uvesti u učionicu. To su uspostavljanje bliskog kontakta sa učenicima, upoznavanje te pružanje empatije i podrške što zahtijeva veliku količinu truda od strane učitelja. Učitelji većinom ignoriraju ovaj dio edukacijskog procesa i orijentirani su samo na znanje koje bi trebali prenijeti učenicima.

Neki od Rogersovih savjeta koji su primijenjeni u *temeljnim uvjetima* su⁽⁹⁾:

- Realnost. Biti realan ne znači iskazivati frustracije i gnjev na učenicima. Takvoj vrsti podučavanja nije mjesto u učionici. **"Stav izražen u segmentu realnosti se odnosi na stav poštovanja, topline, brige, sviđanja i razumijevanja."** Učitelj se ne smije pretvarati da je sveznajući i savršen jer studenti ionako znaju da to nije moguće.
- Prihvaćanje. Učitelji bi trebali **prihvatiti sve studente** ne zbog njihovih dobrih/negativnih karakteristika, već zato što su svi oni dragocjena ljudska bića. To prihvaćanje se može manifestirati kao slušanje studenata što govore, ne u cilju ocjenjivanja onoga šta su rekli, već **slušanja** kako bi naučili njihove **ideje, misli i osjećaje**. Učenici se moraju osjećati slobodnima u objašnjavanju svojih ideja. Prihvaćanje se također može manifestirati u vidu odgovaranja na ono što je rekao učenik.
- Empatija. Empatija omogućava učiteljima da shvate razloge koji su doveli studente do određenih ponašanja ili odgovora, ali i za razumijevanje njihovih emocionalnih situacija koje se moraju razriješiti kako bi se omogućilo značajno učenje.

Pronađeni pozitivni rezultati Rogersove teorije u praksi uključuju: manje disciplinskih problema u učionicama, bolje znanje i veći rezultati na IQ testovima, korištenje viših procesa mišljenja, manje

vandalizma, pozitivni samoobzir, povećanje kreativnosti i drugih.¹⁰⁾

Kritika

Rogersova teorija je kritizirana zbog sličnih razloga kao i druge humanističke teorije: sumnjivost tvrdnji o prirođenoj dobroti ljudi i volji za učenjem.

Ključne riječi i najvažnija imena

- **teorija facilitacije, facilitirani učitelj, realnost, prihvaćanje, empatija**
- [Carl Rogers](#)

Literatura

Rogers, Carl R. The Interpersonal Relationship in the Facilitation of Learning. In Humanizing Education: The Person in the Process. Ed. T. Leeper. National Education Association, Association for Supervision and Curriculum Development, p1-18. 1967.

[Patterson, C. H. Carl Rogers and Humanistic Education. In Foundations for a Theory of Instruction and Educational Psychology, Chapter 5. Harper & Row, 1977.](#)

[Theories of learning: Holistic learning theory. Oxford Brookes University. Preuzeto 22. ožujka 2011.](#)

Pročitaj više

[Rogers, Carl R. Freedom to Learn: A View of What Education Might Become. Columbus, Ohio: Charles E. Merrill Publishing Company, 1969.](#)

[Smith, M. K. Carl Rogers and informal education, the encyclopaedia of informal education. 1997 - 2004.](#)

[Freeman S, Wright A, Lindqvist S. Facilitator training for educators involved in interprofessional learning. Journal Of Interprofessional Care, 24\(4\), 375-385. 2010](#)

[Khan M, Epperson M, El-Bassel N, et al. The Promise of Multimedia Technology for STI/HIV Prevention: Frameworks for Understanding Improved Facilitator Delivery and Participant Learning. AIDS & Behavior, 16\(7\), 1949-1960. 2012.](#)

1)

[Rogers, C. Freedom to Learn. 1969.](#)

2)

[Rogers, C. On becoming a person. Boston: Houghton Mifflin. 1961.](#)

3)

[Patterson, C. H. Carl Rogers and Humanistic Education. In Foundations for a Theory of Instruction and Educational Psychology, Chapter 5. Harper & Row, 1977.](#)

4)

See for example Ausubel's [Assimilation Theory](#)

5) 6) 7) 8) 9)

Rogers, Carl R. The Interpersonal Relationship in the Facilitation of Learning. In *Humanizing Education: The Person in the Process*. Ed. T. Leeper. National Education Association, Association for Supervision and Curriculum Development, p1-18. 1967.

10)

Aspy, D., Roebuck, F. Our research and our findings. In: Rogers, C. R. *Freedom to learn: a view of what education might become*, p. 199-217. Columbus, OH, Charles E. Merrill, 1969. Cited by Zimring, Fred. Carl Rogers. *Prospects: the quarterly review of comparative education* 24, no. 3/4: 411-422, 1994.

From: <https://learning-theories.org/> - **Learning Theories**

Permanent link: https://learning-theories.org/doku.php?id=hr:instructional_design:facilitation_theory&rev=1389897814

Last update: **2023/06/19 15:49**

